

Dk. Kyle Dunham, Muundo na Theolojia ya Mithali, Kipindi cha 1

© 2024 Kyle Dunham na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Kyle Dunham katika mafundisho yake kuhusu Muundo na Teolojia ya Mithali, kipindi cha 1, Hekima ya Msingi kama Malezi ya Tabia.

Habari, jina langu ni Kyle Dunham na leo nitakuwa nikifundisha kuhusu Mithali. Nilitaka kuanza kwa kutoa utangulizi mfupi kunihusu. Ninafundisha katika Seminari ya Teolojia ya Detroit Baptist.

Mimi ni Profesa Mshiriki wa Agano la Kale na historia yangu ni hasa katika fasihi ya hekima. Utafiti wangu wa tasnifu ulikuwa katika kitabu cha Ayubu. Nimefanya kazi fulani katika Mithali.

Kwa sasa ninaandika maoni kuhusu Mhubiri na kwa hivyo fasihi ya hekima ya kibiblia ndipo nilipozingatia zaidi na kwa hivyo ninashukuru kwa nafasi hii. Msingi wa kile tunachokiangalia leo katika kitabu cha Mithali ni makala ya jarida ambayo hivi majuzi ilitokea niliyoandika kwenye Bulletin kwa Utafiti wa Kibiblia na inaitwa Muundo na Theolojia katika Mithali, Kazi Yake kama Programu ya Kielimu kwa Viongozi Wapya katika Israeli ya Kale. Hoja yangu, kama nitakavyoonyesha tunapofanyia kazi hili, ni kwamba Mithali ilikuwa mtaala wa kale ambao uliundwa ili kuwasaidia vijana wasio na uzoefu waendeleo kufikia viwango vya ukomavu na utata walipokuwa wakitamani uongozi wa kijamii na kisiasa katika Israeli ya kale.

Na kwa hivyo, tutakuwa tukishughulikia hilo pamoja na huo ndio utakuwa msingi wa somo letu. Kwa hiyo, hebu tuanze. Nimelipa hili, kama nilivyosema, Muundo na Theolojia katika Mithali na tutaona jinsi kitabu cha Mithali kilivyofanya kazi katika muktadha wa Israeli ya kale kuwafunza vijana hasa kwa uongozi wa kijamii na kisiasa.

Mojawapo ya maswali ambayo huulizwa mara kwa mara kuhusu kitabu cha Mithali yanahusiana na ikiwa Mithali imewekwa pamoja na muundo wa kukusudia au kwa kuzingatia. Kwa kweli, kumekuwa na msemo ambao umesambazwa kwa miaka mingi kwamba hekima ya kibiblia na haswa Mithali inajulikana kama yatima katika nyumba ya kibiblia. Maana ya kifungu hicho kimsingi ni kwamba Mithali ilionekana kama kitabu ambacho hakikuwa na mengi ya kutoa katika suala la uundaji wa kitheolojia.

Hiyo ni kusema kwamba kitabu kilikuwa na mwelekeo wa kimatendo, lakini si kweli wa kitheolojia. Na hivi majuzi, hilo limekuwa likichunguzwa zaidi kwani wasomi zaidi na zaidi wamehudhuria kitabu hiki ili kuona kama kweli, kina kitu cha kuchangia katika uwiano wetu wa kitheolojia wa maandiko. Na nina hakika kwamba inafanya.

Na kwa hivyo hiyo itakuwa msingi wa somo letu la leo. Msomi mmoja mashuhuri ni Michael Fox na aliandika mapitio ya monograph ambayo ilichukua maoni kwamba Mithali kwa kweli ilikuwa na muundo wa muundo ndani ya kitabu. Na Michael Fox alisema kuwa haikuwa hivyo.

Kwa kweli, hivi ndivyo Michael Fox alisema. Katika miaka 20 iliyopita, kumekuwa na msururu wa juhudi za kutafuta miundo na ruwaza katika Methali katika sehemu zake zote mbili na nzima. Mwanazuoni hutokeza vipengele ambavyo vinapounganishwa huonekana kwake kuunda muundo.

Wengine hutafuta kugawanya mikusanyo yote katika vitengo, lakini hii ni mbinu inayolenga wasomi. Inadai kuonyesha mifumo iliyofichwa ambayo mchambuzi mwenye ujuzi na vifaa na muda mwingi wa kujitolea kwa kazi anaweza kufichua chini ya tangle. Nje ya nguzo za mada zilizotawanyika na tungo za Methali na shairi la mara kwa mara, hakuna ruwaza muhimu kama vile zinavyoweza kuwabana tafsiri zimezingatiwa sana.

Biashara ya kuzipata ina thamani kadiri ilivyojionyesha kuwa bure. Sasa, msimamo wa Michael Fox ni wazi kwamba Mithali iliwekwa pamoja si kwa muundo wa kimakusudi akilini. Hiyo ni kusema kwamba kulikuwa na mfuatano wa Mithali uliunganishwa kwa ulegevu na hasa ukiangalia nyenzo katika sura ya 10 kuendelea, kwamba kwa kweli hakuna nia au mpangilio wa kufahamu kwa Methali hizo.

Wengine, hata hivyo, wamependekeza kwamba labda kuna ufahamu zaidi, wa kukusudia muundo katika kitabu. Kwa hakika, wengi wamesoma miktadha ya tamaduni za msingi simulizi kama Israeli ya kale na kupendekeza kwamba katika motisha ya kuunda matini katika tamaduni hizo, kipengele muhimu kilikuwa muundo wa kimaongezi wa kimakusudi. Hiyo ni kusema, lugha hiyo iliyokuwa ya kimfumo na yenye kurudiwa-rudiwa, ya kimatukio, na usemi, haya yote yalikuwa na kazi kwa kile ambacho Walter Ong amekiita utumishi wa mnemonic.

Tunachomaanisha hapo ni maandiko haya yanayosaidiwa katika kukariri na umilisi wa nyenzo ambazo zingeunda akili na mtazamo wa ulimwengu wa viongozi wanaotaka kuwa viongozi, waandishi, viongozi katika jamii, na wasomi katika jamii ambao wangekuwa wakiongoza utamaduni huo. David Carr amefanya kazi ya kina katika mistari hii na amependekeza kuwa kulikuwa na idadi ya kile anachokiita vyombo vya habari vilivyoandikwa ambavyo vilikuwa sehemu ya mradi wa kitamaduni wa kuchapisha mila kuu ya kitamaduni na kidini neno kwa neno kwenye akili za watu. Na hoja inakwenda kuwa katika uundaji wa viongozi, hili lilifanyika na kuendelezwa kwa umilisi na kukariri mtaala wa msingi wa maandiko.

Na ninataka kubishana kwamba Mithali inaweza kuwa na kazi kama hii. Hiyo ni kusema kwamba kitabu kilipangwa kimakusudi kwa namna ya kusaidia kukariri. Na nadhani kwamba kidokezo cha kuona hilo ni ukweli kwamba wakati kitabu

kinapoundwa, mishono kati ya nyenzo, kama tutakavyoona leo, imepangwa kwa njia ambayo inaweza kumpeleka mwanafunzi kwenye fadhila fulani.

Hiyo ni kusema, kukazia wema kama vile uadilifu, uadilifu, na uadilifu. Na kwamba tunalionga hili tunapojifunza sehemu za kitabu na mikusanyo ya nyenzo za hekima zilizo humo. Kwa hivyo, tasnifu yangu au lengo langu leo ni kuonyesha kwamba muundo wa fasihi wa Mithali huendeleza programu ya elimu.

Hiyo ni kusema kwamba imeainishwa katika utangulizi na kuendelezwa katika mikusanyiko ya fasihi ya mikusanyo saba ya hekima. Ninataka kupendekeza kwamba kitabu cha Mithali kina mkusanyo wa kimakusudi wa sehemu saba za hekima na kwamba programu hii iliendelezwa kama kiongozi huyo kijana alivyofahamu nyenzo na kumchochea kijana asiye na uzoefu kuelekea sifa hizi za uadilifu, haki, na uadilifu. Na hivyo ndivyo litakavyokuwa lengo letu leo tunapotazama kitabu cha Mithali.

Ninataka kupendekeza kwamba vijana, walipokuwa wakifahamu nyenzo za Mithali, waliendelea na mwendelezo, kwenye maendeleo kutoka kwa maamuzi ya kimsingi ya maadili hadi matumizi changamano ya kijamii. Unaweza kuona harakati katika mistari kadhaa tofauti ya trajectory katika kitabu cha Mithali. Moja ni kutoka kwa mazingira ya familia hadi nyanja ya uongozi wa kijamii.

Moja ni kutoka kwa mazingira ya ndani hadi yale ya utumishi wa kifalme wa kigeni. Nadhani kitabu cha Mithali kinafanikisha hili au kukifanikisha kwa kumsogeza kijana kwenye ufahamu zaidi wa kanuni za kitheolojia za Torati. Hiyo ni kusema, kitabu cha Mithali huweka wazi au kudhihirisha kanuni hizo za kitheolojia kwa njia ambayo ukweli huo unasisitizwa kupitia kumbukumbu na ustadi wa nyenzo hii.

Ninachokiita vibao vya ishara za mnemonic vimepachikwa katika mishororo ya mikusanyo saba ya hekima. Na kwa hivyo viongozi wanaoinuka humiliki nyenzo hii ili kujumuisha Torati kama afisa wa kifalme mwenye busara. Na kwa hivyo, nadhani hii ndio njia bora ya kukaribia kitabu.

Neno la msingi kabla hatujafika huko. Ninataka kuzungumza juu ya wasomi wachache ambao wameunda aina hii ya mtazamo wa kitabu na kuunda mawazo yangu kulingana na mistari hii. Mmoja ni Brevard Childs.

Brevard Childs ndiye mwanzilishi wa mkabala wa kanuni na jinsi alivyofafanua mkabala wa kanuni, anasema, inamhitaji mfasiri kuangalia kwa makini matini ya Biblia katika hali yake iliyopokewa na kisha kupambanua kwa kina kazi yake kwa jumuiya ya imani. Na alichomaanisha kwa hilo ni badala ya kujaribu kuhakikisha tabaka zote za upatanisho zilizo nyuma ya kitabu fulani, kwamba lengo la somo letu badala yake linapaswa kuwa namna ya mwisho ya kitabu hicho kama kilivyopitishwa kupitia jumuiya ya imani na kuhakikisha kazi yake katika jumuiya ya imani. Hiyo ni kusema, ni nini kitabu hiki kama kanuni za kutimiza, kufanya, au kufikia katika

jumuiya ya imani? Na kwa hivyo, mtazamo wake kwa kweli ulibadilisha mwelekeo mwingi katika usomi wa kibiblia kuelekea kutazama aina ya mwisho ya maandishi.

Alikuwa na mwanafunzi ambaye alijulikana sana ambaye alichukua njia hiyo na kuitumia kwenye kitabu cha Zaburi. Gerald Wilson alitumia hii kwa Psalter. Alichotimiza Gerald Wilson ni kuchukua wazo la Childs na kisha kulitimiza katika muktadha wa kitabu fulani.

Gerald Wilson alisema kuwa ukitazama kitabu cha Psalter, njia bora ya kuelewa umbo la kitabu ni kuangalia kwa makini mishono inayounganisha vitabu vitano vya Psalter. Huo ni Zaburi ya ufunguzi na ya mwisho ya kila kitabu, utangulizi, na hitimisho, na hivyo kuelewa nia ya mhariri wa mwisho au mpangaji na mkakati wa kifasihi aliokuwa nao katika kukiweka pamoja kitabu kama alivyofanya. Kwa hiyo hao wawili wameathiri vipengele fulani vya usomi wa Biblia.

Uboreshaji wa hivi karibuni labda wa hii ni Julius Steinberg. Aliandika kitabu miaka michache iliyopita ambamo anazungumzia kuhusu mbinu ya kimuundo ya kanuni, mbinu ya kanuni za kimuundo. Na anachofanya Steinberg kwa kuongeza kimuundo kwa mbinu ya Watoto ni anapendekeza kwamba tunapaswa kuangalia muundo wa fasihi na muundo wa muundo wa vitabu.

Ndiyo kusema, hatuungalii umbo la mwisho tu, bali jinsi muundo wa fasihi wenyewe unavyokifahamisha kitabu hicho na jinsi hiyo inavyofahamisha kazi yake ndani ya jumuiya ya imani. Sasa katika kitabu cha Mithali, ninataka kupendekeza kwamba usomaji huu wa kanuni za kimuundo umedokezwa na hapo awali umeanza kufanywa katika sehemu fulani, lakini bado kuna kazi nyingi ya kufanya. Na kwa hivyo, juhudi yangu leo ni jaribio la kutoa njia moja iwezekanayo ya kusoma kitabu pamoja na mistari ya kanuni za kimuundo.

Ndiyo kusema, kuutazama muundo wa fasihi wa Methali na kuona, ni muundo wa kifasihi unaofahamisha uelewa wetu wa jinsi mhariri wa mwisho alivyopanga sehemu hizi za Methali kwa lengo mahususi. Hiyo ni, kuna mkakati wa uhariri nyuma ya kitabu kwa ujumla? Nataka kupendekeza kwamba kuna. Na kwa kweli, pale, tunapokitazama kitabu, kuna mikusanyo saba ya hekima. Unaweza kukumbuka kwamba Bibi Hekima katika kuelezea nyumba yake kuelekea mwisho wa mazungumzo ya utangulizi juu ya nguzo saba za hekima.

Na katika kutathmini kitabu, nadhani ninashawishika kuwa njia bora ya kuelewa mpangilio wake ni pamoja na mistari hii ya makusanyo saba. Hiyo ni kusema, tunaanza na utangulizi na utangulizi, na kisha tunaenda kwenye yale ambayo ni ya kawaida katika fasihi inayoitwa Suleiman 1. Suleiman 1 ni mkusanyo wa maneno haya, maneno haya ambayo huanza katika sura ya 10 na kuendelea hadi sura ya 22. Na kisha tunapita kwenye sehemu mbili fupi zaidi zitiwazo Maneno ya Mwenye Hekima, Maneno ya Mwenye hikima, na kisha Maneno ya Mwenye hekima 2. 25.1

inatupa kichwa kipya kilicho na, kinachosema, hizi ndizo Mithali za Sulemani ambazo watu wa Hezekia walinakili.

Hii inaashiria kwamba waandishi wa Hezekia walikuwa wakifanya kazi katika hatua hii ya uhariri wa kitabu na mpangilio wa kitabu. Kwa hivyo, hii inaitwa kwa kawaida Sulemani 2. Hii inatupeleka kwenye sura ya 29. Na kisha tuna sura mbili za mwisho, ambazo zimejaa hekima ya fumbo na ngumu zaidi kidogo.

Nina hakika kwamba hawa ni wasomi wawili kwa jina la Aguri na Lemueli. Na kwa hivyo, sura za 30 na 31 zinatupa mipangilio hii. Kwa hiyo, tukiiweka pamoja, inadokeza kwamba kuna mikusanyo saba ya hekima na kwamba mikusanyo hii saba humsogeza msomaji kutoka kukosa uzoefu hadi ukomavu zaidi, utata, na matumizi ya hekima.

Kusonga zaidi ya hili, nilichotaka kuzingatia haswa nilipokuwa nikifanya somo hili ni wazo la asili niliokuwa nalo, je, tungechukua njia ambayo Gerald Wilson aliifanya kwa Psalter na kusema, kwa hivyo ikiwa vitabu vitano vimepangwa kwa njia ambayo Zaburi ya ufunguzi na ya kufunga inafahamisha usomaji wetu wa sehemu hizo, je, tunaweza kusema jambo lile lile kuhusu mihimili ya Mithali? Hiyo ni kusema, ikiwa kwa kweli ni mikusanyo saba ya hekima, je, kuna dalili hususa katika sehemu za kufungua na kufunga za mishono hiyo ambazo zinaweza kufahamisha usomaji wetu? Na kwa hiyo, nilipokuwa nikizisoma, nilianza kwanza kwa kuzipanga katika sehemu zake tofauti. Na kwa hivyo, unapotazama makusanyo saba ya hekima, tunaweza kupitia hilo na kuona kuna meza pale inayoonyesha baadhi ya hayo. Na kwa hivyo, huanza kwa kuzungumza juu ya hekima, utangulizi hufanya, na inaisha na mialiko pinzani ya Bibi Hekima na Ujinga.

Kwa hivyo, katika utangulizi, hekima inalinganishwa na upumbavu na inaonyeshwa haswa katika wanawake hawa wawili, wanawake hawa wawili, Lady Wisdom na Lady Folly. Kisha tunapofikia Sulemani 1, tunaposhughulikia hili, tutaona hili kwa undani zaidi. Kuna utangulizi wa hekima na upumbavu katika sura ya 10, na kisha hitimisho juu ya utajiri na maadili katika sura ya 22.

Maneno ya wenye hekima yana mpito na utangulizi wake. Ina mawaidha, motisha, na kusudi. Na inamalizia maneno ya kwanza ya sehemu yenye hekima kwa sehemu ya hekima, uadilifu, na uadilifu.

Na ninaenda kubishana tunapoendelea kwamba fadhila hizi, ambazo zinapatikana katika utangulizi wa Mithali, kwa kweli ndio kiini cha kitabu. Na tutaona hilo katika dakika moja tunapoendelea. Maneno ya Mwenye hikima pia yanazingatia haki na inahitimisha kwa mfano wa hadithi ya mvivu.

Kwa hivyo tena, inasisitiza wazo hili la bidii na wema. Sulemani 2 inahamia kwenye maombi magumu ya kifalme. Hiyo ni kusema, inazingatia mahakama ya kifalme.

Na kwa hivyo, tunaona utangulizi katika 25 kwa mpangilio wa mahakama ya kifalme. Na inamalizia kwa kukazia nidhamu, tumaini katika Yehova, na uadilifu. Tena, uadilifu ni mojawapo ya sifa tatu kuu za kitabu, uadilifu, uadilifu, na uadilifu.

Na kisha tuna hitimisho la kuvutia kwa kitabu na wahenga, Aguri na Lemueli. Aguri haswa amenivutia kwa miaka mingi. Anaanza na kile ninachokiita utangulizi juu ya unyenyekevu na uadilifu katika epistemolojia sahihi ya hekima.

Hiyo ni kusema, anaelewa kuwa biashara ya hekima ni zaidi ya bidii, na bidii, kwamba kuna siri na fumbo. Kuna mafumbo. Kuna mambo ambayo yako nje ya uwezo wake.

Na hivyo, anahimiza njia ya unyenyekevu kwa hekima. Na hitimisho lake ni pamoja na mistari hiyo hiyo. Anamalizia juu ya majivuno dhidi ya unyenyekevu katika kutafuta hekima, akimwonya mtafutaji hekima kukumbuka nafasi yake katika ulimwengu.

Hiyo ni kusema, kukumbuka kukaa mnyenyekevu mbele za Bwana. Na kisha Lemueli ndiye mfalme. Kwa hivyo, katika Aguri na Lemueli, nitabishana kwamba tuna mtu mashuhuri na mfalme mashuhuri.

Lemueli anapoisha, kitabu huja mduara kamili. Kitabu kilianza baba na mama wakielekeza. Na kufikia mwisho wa kitabu, mwana sasa ndiye mfalme na mama anafundisha.

Na sauti yake inasikika kwa njia nyingi, sauti ambayo iko ndani ya mama katika utangulizi. Na amekasirika na anamwonya kwa mistari fulani. Na kisha kitabu kinamalizia na hitimisho juu ya uchaji Mungu uliotukuka wa mwanamke anayemcha Bwana.

Kama nitakavyopendekeza, nadhani mke mwema ambaye Lemueli anachagua anajumuisha Bibi Hekima na tabia yake kutoka kwa utangulizi katika sura ya kwanza hadi ya tisa. Kwa hivyo, huu ni muhtasari wa msingi wa kitabu. Na tunataka kutazama baadhi ya maelezo kwa umakini zaidi tunapoendelea.

Kwa hivyo, tutaanza na kuangalia utangulizi. Utangulizi ni Mithali 1:1-7. Na ninataka kupendekeza kwamba utangulizi umeandaliwa na kichwa na mada ya programu. Ndani ya hayo, nadhani kwamba muundo wa utangulizi unasonga kwenye mistari ya uhuni, yaani, unazingatia fadhila hizi katika mistari wa tatu.

Kwa hivyo wacha nisome hii na nielewe kile utangulizi unasema. Dibaji ninayotaka kupendekeza ni kuelezea madhumuni ya kitabu na mahali ambapo kitabu kinakusudia kumpeleka msomaji. Mithali ya Sulemani, mwana wa Daudi, mfalme wa

Israeli, kujua hekima na marekebisho, kuelewa maneno ya ufahamu, kupokea marekebisho ili kupata ufahamu kwa ajili ya uadilifu, haki, na matendo ya uadilifu.

Kisha tunaona kusudi ndogo la mabano la kitabu. Hiyo ni kusema, mwandishi anatoka zaidi ya kile mtafuta hekima atapata hadi kile ambacho kitabu kitatoa. Kusema, kuwapa wasio na uzoefu na ujanja, kijana ujuzi na hila, kwamba mwenye hekima asikilize na kuongeza ufahamu wake na mwenye utambuzi apate ushauri wa busara.

Kisha anarudi kwenye yale ambayo mtafutaji hekima atapata ili kuelewa mithali na epigram ya kufasiri, maneno ya wenye hekima na mafumbo yao. Kumcha BWANA ni chanzo cha maarifa, bali wapumbavu hudharau hekima na kurudiwa. Dibaji inadokeza kwamba kuna ukuaji wa longitudinal katika kitabu.

Kwa kusonga pamoja na msururu wa maneno ya hekima, nadhani utangulizi unatufahamisha kwamba hekima ya kitabu hutoka kutoka usahili hadi ugumu. Hiyo ni kusema, kutoka kwa hekima ya msingi ambayo ni ya binary, ambayo ni ulimwengu wa nyeusi-na-nyeupe ambapo aina za wahusika ni waovu, waovu, au wenye haki na wenye hekima. Na inasonga kutoka hapo hadi kwenye somo la kisasa zaidi la hekima ambalo linahitaji nidhamu ya kiakili zaidi na ukali.

Hiyo ni kusema, mtafutaji wa hekima anaposonga kwenye hatua au awamu hizi, lazima ajumuishie uelewa wa ulimwengu unaoruhusu vivuli zaidi vya nuance, na vivuli zaidi vya ufahamu. Kujua kwamba wakati mwingine hata watu wanaoonekana kuwa wazuri kama vile mfalme wanaweza kufanya maamuzi mabaya na kufanya mambo mabaya. Na kwa hivyo, mtu mwenye busara anapaswa kufahamishwa jinsi ya kuishi ulimwenguni na pia jinsi ulimwengu unavyofanya kazi.

Huo ndio upande wenye kivuli wa ulimwengu na wa hekima. Na kwa hivyo, tunaona hii kwa maneno ambayo hutumiwa. Kwa hivyo, kwa mfano, hekima na urekebishaji katika mstari wa pili huelekea kwenye istilahi za hekima za hali ya juu zaidi, hila, ujuzi, na hila.

Na kisha kinachofuata ni kwamba, nadhani, maneno ambayo yanajumuisha muktadha wa mahakama ya kifalme. Hiyo ndiyo tamathali ya methali na fasiri. Haya ni nyanja ambayo yanahusishwa, na yanaishia kwa maneno ya wenye hekima.

Hilo ni kundi katika Mithali ambalo tutakutana nalo tunaposogeza kitabu. Hao ndio ambao kijana anayetafuta hekima anapaswa kuwafanya kuwa bora na kujipatanisha nao, kujifunza kutoka kwao, na kujifunza nao. Na hivyo, maneno ya wenye hekima na mafumbo yao.

Na kwa hivyo, inasonga kuelekea ugumu zaidi. Na yote haya yana msingi na kudhibitiwa na hofu ya Yehova. Hiyo ni kusema, hofu ya Bwana inadhibiti biashara na msingi wa biashara.

Ni sehemu ya kuanzia na kanuni ya udhibiti inayotawala upataji wa hekima. Na kwa hivyo, hii ndiyo sababu utangulizi unaishia na kumcha Bwana ni mwanzo wa maarifa, lakini wapumbavu hudharau hekima na kurudiwa. Kwa hivyo, kumekuwa na mijadala mingi na masomo kwa miaka mingi kujaribu kugundua ikiwa kulikuwa na shule katika Israeli ya zamani.

Iwe ni hivyo au la, ulimwengu wa fasihi wa Mithali huanza katika mazingira ya nyumbani na katika familia ya karibu ya mtafutaji hekima. Hiyo ni, hekima inalenga hasa katika malezi ya tabia, kuchukua kijana ambaye hana uzoefu na kuwapeleka kwenye ustadi mkubwa wa kiakili, tabia kubwa zaidi, ukomavu mkubwa katika kufanya maamuzi, na kuweza kutumia kanuni za Torati kwa njia ya hekima. Inahitimisha kwa utata wa kiakili ambao ni mtazamo wa wenye busara wanaokomaa, uwezekano mkubwa katika mahakama ya kifalme.

Kwa hivyo, nataka kupendekeza kwamba kama vile kijana anavyoweza kuimudu nyenzo hii, kama vile kijana anavyokariri utangulizi, atapata ufahamu wa mwelekeo ambao kitabu kinampeleka. Hiyo ni kusema, kitabu kinakwenda wapi? Imepangwaje? Dibaji, nadhani, inatupa dokezo la muundo wa fasihi na vipengele vya balagha. Na hizi zilitumika kama msaada kwa kumbukumbu na ustadi.

Ili ruhusu vijana wasio na uzoefu kuwa tayari kwa matatizo ya uongozi wa kiraia na kidini kwa kuwapa mfumo wa kuabiri kwa mafanikio hatari na madai yanayohusiana nayo. Na hivyo, hili lilikuwa lengo la kitabu. Ninataka kuzungumza kidogo kuhusu muundo wa dibaji, lakini kabla hatujafika huko, wacha niseme maneno machache zaidi kuhusu utangulizi.

Nimeona kwamba aya hizi zinatumika kama utangulizi wa kitabu na zinatupa mada ya programu. Na pia nataka kutaja kwamba kuna baadhi ya majadiliano kuhusu jinsi hii imepangwa. Wengi huchukua mstari wa kwanza, kwa kweli, kuunganishwa na utangulizi uliobaki.

Lakini nadhani njia bora ya kuelewa hili ni kuichukua kama utangulizi huru wa kitabu. Hiyo ni kusema, inafanya kazi kama kichwa na inahitimisha kama mada ya programu. Na kwa hivyo, tunapofanyia kazi hilo ili kuona kusudi la kitabu, kwa hakika kinalenga katikati ya ufidhuli, yaani, fadhila za uadilifu, haki, na matendo ya uadilifu.

Kwa hivyo, hoja yangu ni kwamba kijana alipokuwa akiimudu nyenzo hii, angeelewa kwamba fadhila za uadilifu, haki, na uadilifu ambazo ni kanuni za Torati zinatoa msingi kwa kijana jinsi anavyoweza kumiliki nyenzo za hekima. Anapaswa kufundisha

uadilifu, uadilifu na uadilifu. Hizi zilikuwa fadhila ambazo Torati iliweka kwa ajili ya mfalme.

Katika Kumbukumbu la Torati, mfalme alipaswa kuonyesha haki, na alipaswa kuwa na sifa ya kuwajali watu wa kawaida wa Israeli. Na kwa hiyo, fadhila hizi zilikuwa ni dalili za viongozi wa Israeli ya kale na jinsi walivyopaswa kutenda na kuishi. Kwa hivyo, ikiwa tunaelewa kwamba kama lango la kuingia katika kitabu cha Mithali, nataka kutumia dakika chache kisha nikitazama utangulizi wenyewe kama mfano wa hekima ya msingi.

Kwa hivyo, hoja yangu ni kwamba Mithali huhama kutoka kwa aina rahisi za hekima hadi kwa ngumu zaidi, na huanza na hekima ya kimsingi ambayo inazingatia malezi ya tabia. Na kwa hivyo, hii ni Mithali 1:8 hadi 9:18. Vipengele kadhaa vinapendekeza kwamba hii ni hekima ya msingi na muhimu. Hiyo ni kusema kwamba ufundishaji wa hekima katika utangulizi unaanzia nyumbani.

Huanza na mafundisho ya msingi, na huzingatia uundaji wa tabia. Na wacha nikupe mapendekezo machache kwa nini hii ni kesi. Kwanza, uhusiano wa baba na mwana wa dibaji unaunganisha muktadha wa kaya kulingana na asili ya kimila kwa mafundisho ya hekima.

Hiyo ni kusema, baba Waisraeli kwa kawaida walipitisha miito yao kwa wana wao na waliwajibika kwa mafunzo yao ya kijamii, kiadili, na kidini. Mandhari ya nyumbani hapa pia hubeba sauti ya mama, ambayo ni sifa isiyo ya kawaida katika hekima ya kale ya Mashariki ya Karibu, pamoja na sauti ya babu katika Mithali 4. Mkakati wa balagha unasisitiza uhusiano huu kati ya mafundisho ya wazazi na mapenzi ya Yehova, ukirejelea utaratibu wa mafunzo ya Kumbukumbu la Torati, ambapo wazazi wanawafundisha watoto wao kwa kuwapa kizazi kijacho yale ambayo Yehova alifunua kupitia Musa. Na kwa hivyo, hii huanza nyumbani.

Pili, utangulizi unaelekezwa kwa peti, ambayo ni kusema, vijana wasio na uzoefu ambao wako kwenye kizingiti cha kuingia kwa liminal katika uwanja wa watu wazima wa kujitegemea. Friedrich anaona kwamba umuhimu wa mhusika huyu kama mhusika mkuu wa kitabu hiki ni kwamba peti inaashiria kijana asiye na uhusiano ambaye lazima ajichukulie jukumu lake mwenyewe kwa kuzunguka ulimwengu uliojaa hatari ambamo wenye busara na wapumbavu wote wanachukua hatua ili kumsajili kwa upande wao. Kwa hivyo, kijana asiye na akili na pengine mpotovu kiasili lazima atambue na kuipita njia ngumu ya hekima ikiwa ataepuka vishawishi vinavyotawala upande wowote, wapumbavu na wenye hekima ambao wangemvuta kutoka kwenye njia hiyo.

Tatu, utangulizi unafafanua juu ya tabia ya kuvutia, yenye afya ya Bibi Hekima. Lady Wisdom ni mlinzi hai kwa kijana huyo katika harakati zake za kutafuta hekima, na anatofautishwa na mwanamke wa nje hatari na anayevutia. Kama wahusika wa

kifasihi, wote wawili Bibi Hekima na mwanamke wa nje wamekuzwa kikamilifu katika utangulizi.

Mwanzoni mwa jitihada ya kijana huyo kupata hekima, tabia, na uadilifu, Bibi Hekima ana hotuba nne zinazojumuisha mistari 48 na zaidi ya maneno 325. Anatoa sauti kwa takriban 10% ya maneno katika maandishi ya Kimasora ya Mithali. Na Bibi Hekima anakuza shauri la baba.

Anazungumza kutoka kwa mtazamo sawa na anathibitisha maadili sawa ya kitamaduni. Mwishoni mwa kitabu, mke mwema anajumuisha katika mahangaiko yake ya kila siku na kazi zake, kanuni za Bibi Hekima. Bibi Hekima na mke mwema ni wenzao chanya na wanaohitajika kwa Lady Folly na mshikaji wake, ambaye ni mwanamke wa nje anayevutia.

Huenda huyu wa mwisho ni mwanamke Mwisraeli aliyeolewa wa tabaka la juu ambaye anatoa kishawishi cha kuvutia kwa yule kijana anayehutubiwa. Anaiga kile tunachoweza kukiita kishawishi kikali kwa vijana lazima aepuke kwa vyovyote vile. Yeye ni mfano halisi wa Lady Folly.

Anaahidi raha zisizo halali na zenye kuua ambazo hatimaye huongoza kwenye Sheoli . Sababu ya nne ambayo dibaji inalenga katika malezi ya wahusika inahusisha hali na muundo wa hotuba. Kuna hotuba 10 na viingilizi vitano, na hizi hutoa programu ya maagizo yenye kuendelea yenye umbo na umoja ili kutayarisha hekima tata zaidi ya mkusanyo wa Sulemani One itakayofuata katika sura ya 10 hadi 22.

Nina mifano miwili hapa kwenye slaidi hizi mbili za hotuba 10 za Hekima, pamoja na laana tano. Mara nyingi laana hizo hujumuisha mwito wa Bibi Hekima au wa Bibi Upumbavu au rufaa nyingine kwa vijana kufuata njia fulani kuelekea hekima. Hotuba hizi zinaonyesha kile tunachoweza kukiita uharaka usio na maana wa shauri la baba kwa mwanawe anayeweza kuwa na makosa.

Kwa njia hii, utangulizi wa Mithali huakisi misemo na fomula za kawaida zinazofanana na mapokeo ya hekima ya Mashariki ya Karibu ya kale. Zinalenga kutoa mafunzo kwa maandishi na maafisa wachanga walioteuliwa hivi majuzi katika mahakama ya kifalme. Sababu nyingine ambayo utangulizi wa Mithali huzingatia kwa njia hii hekima ya msingi na malezi ya tabia ni kuzingatia kwake haki, haki, na uadilifu.

Katika utangulizi, tayari tulipendekeza kwamba kulikuwa na mwelekeo juu ya fadhila hizi, na mwelekeo huo unaendelea katika utangulizi. Hiyo ni kusema, kuna aya kadhaa katika utangulizi ambazo huzingatia hasa jambo hili, hasa katika sura ya pili, aya ya nane na ya tisa, na vilevile katika sura ya nane na mstari wa 20. Mkusanyiko huu wa fadhila, uadilifu, uadilifu, na uadilifu ni sehemu muhimu, mpangaji muhimu muhimu kwa ajili ya malezi ya viongozi wa baadaye.

Hizi zilikuwa fadhila ambazo zilikuwa bora kwao kukazia katika maisha yao. Na hizi zinaonyesha kanuni za Kumbukumbu la Torati. Kumbukumbu la Torati liliagiza taifa liwe na viongozi waliofuata haki ya kisheria na kijamii kama kielelezo thabiti cha tabia ya Mungu katika nchi ya Israeli.

Wafalme hasa walipaswa kusitawisha hofu ya uchaji Mungu na utii kwa Torati kama njia ya kuepuka mitego ambayo kwa kawaida huhusishwa na mamlaka ya kifalme, mali nyingi kupita kiasi, wake, na umashuhuri wa kijeshi, ambao kwa jumla uliongoza kwenye unyonge na uasi wa kidini. Kumbukumbu la Torati 17:14 hadi 20 inaeleza hilo kwa ajili yetu. Kwa hivyo, hizi ndizo njia ambazo nadhani utangulizi wa Mithali unazingatia hekima ya kimsingi na malezi ya tabia, ikimsukuma kijana kuelekea kujiandaa kwa ufahamu zaidi wa kile kinachohusika na hekima.

Zaidi ya hayo, nilibaini kuwa elimu hii ya nyumbani imeundwa katika hotuba 10 na viingilio vitano. Na kumekuwa na kazi nzuri iliyofanywa juu ya asili ya hotuba hizi na mkakati wao wa kejeli. Glenn Pemberton amefanya kazi kupendekeza kwamba kuna aina tatu za hotuba hizi tofauti.

Ni wito wa kuzingatia, na hizi huzingatia maneno ya kuvutia kama vile kusikia, kuzingatia, kuwa makini, kutega sikio, na kulia. Kwa hivyo, hizi ni wito kwa tahadhari, kupata tahadhari ya kijana ili kuzingatia kwa usahihi hekima. Na kisha kuna wito wa kukumbuka na kutii.

Wito wa kukumbuka na kutii, huzingatia maneno kama vile kutokuacha, bila kusahau, kutopotea. Kwa hiyo, ili kuvutia fikira za kijana huyo na kisha kumfanya akumbuke na kutii mambo ambayo amepewa. Na kisha kategoria ya mwisho ni maonyo dhidi ya mwanamke wa nje, mwanamke mgeni, au mwanamke wa ajabu.

Hotuba hizi hutumia vitenzi vya maneno yanayomshauri mwana kutunza hekima, kujilinda na hekima ambayo amekabidhiwa kushika amri na kufuata ipasavyo. Na kwa hivyo, pamoja na hotuba hizi, Hekima ya Bibi ina jukumu muhimu na muhimu katika utangulizi. Anafanya kazi katika nafasi ya mwalimu, na sage, na mashairi kadhaa marefu humtambulisha yeye na wito wake kwa kijana.

Anajiweka mahali pa umma. Anawaita vijana wafuasi wa kiume ambao watatambua sifa zake za kuvutia, kukumbatia ushauri wake, na kufuata mwongozo wake kwa ajili ya riziki na ulinzi wao wenyewe. Na kwa hivyo, hotuba yake ya kwanza au hotuba ni excursus katika sura ya kwanza, 20 hadi 33.

Na hapa ndipo anapomwita kijana huyo kuzingatia ushauri wake. Inakuja mara moja juu ya visigino vya hotuba ya kwanza ya baba, wito kwa tahadhari. Hotuba yake ya kwanza inahusisha mawaidha ya kuepuka washirika wenye jeuri na wenye pupa, aina za magenge ya vijana wazembe ambao watampeleka kwenye njia za uharibifu.

Shauri lake linafuatia baada ya hayo kwa kile tunachoweza kukiita hotuba ya makabiliano ya roho, ambapo humtia moyo kijana kukumbuka kwamba ikiwa atakataa hekima yake, kutakuwa na matokeo mabaya, ambayo kwa kweli, atamdhahiki atakapojipata kuwa mwanzilishi juu ya miamba ya upumbavu wake mwenyewe. Atasema kwa njia ya busara, nilikuambia kuwa hii itatokea. Na kwa hivyo, hotuba zake zimeunganishwa katika hotuba zingine ili kuwa na athari kubwa ya usemi kwa kijana anaposhughulikia hili.

Na kwa hivyo, muundo wa dibaji ninaotaka kupendekeza uwasilishe seti iliyopangwa kimakusudi ya hotuba limbikizi ambazo zinakusudiwa kumwongoza mwanafunzi mchanga, asiye na uzoefu wa hekima, mzungumzaji wa kitabu, kijana asiye na uzoefu, kuelekea hekima, ukomavu, na uadilifu katika kuabiri mitego ya utu uzima. Hiyo ni kusema, mtu kwenye kizingiti cha kuhamia katika awamu ya utu uzima wa kujitegemea ambaye anahitaji kuhimizwa na kuonywa pamoja na mistari fulani. Iwapo umelea watoto, unajua kwamba wanaingia katika kipindi hiki muhimu cha kimkakati katika miaka yao ya mapema ya ujana wanapozunguka ulimwengu, wakijaribu kuelewa ni aina gani ya watu ninaopaswa kushirikiana nao. Nini kizuri kufanya? Nini mbaya kufanya? Ninataka kupendekeza kwamba kitabu cha Mithali kinatoa mtaala wa kuendesha hili kwa kuwasilisha ulimwengu ambamo kijana anaanza kujifunza aina za ushauri na ushauri anaopaswa kufuata na ni watu wa aina gani wa kushirikiana nao, ni aina gani ya mambo ya kuepuka.

Na kwa hivyo, inalenga katika malezi ya tabia na kumfanya kijana afuate hekima ya baba na mama, ambayo hatimaye imejikita katika hekima ya Yahwe na katika kanuni za Torati. Hotuba za utangulizi zinathibitisha kwamba Yehova hutoa hekima ya kweli na inayotamanika. Na hili linaonyeshwa katika ushauri wa hekima wa baba tunaposogea hadi Hotuba ya Tatu.

Kisha tunaona wasiwasi chanya kwa manufaa ya jamii kwa kukuza tabia njema ya raia katika Hotuba ya Nne kwa gurudumu la pamoja la jumuiya. Hotuba ya Tano inawakumbusha vijana kwamba hekima hutumika kama thawabu yake mwenyewe. Anapaswa kufuata hekima na kulipwa ipasavyo.

Mwana lazima pia aimarishe uwezo wake wa utambuzi kwa kukuza ubaguzi wa hali ya juu na kuchagua njia sahihi, Hotuba ya Sita inapendekeza. Hotuba ya Saba inaenda zaidi ya hii kusema kwamba ni lazima asitawishe mtindo wa maisha wenye nidhamu unaojulikana kwa kufikiri vizuri na kujidhibiti. Ni lazima ajidhibiti ili kutafuta hekima.

Kisha hotuba zinageuka na hotuba tatu za mwisho ni maonyo yenye maagizo ya ukomavu ya baba kuhusu hatari za kifo zinazozingira ngono haramu na wanawake wa nje. Na nadhani ukweli huu unapendekeza kwamba kweli kuna harakati kuelekea ukomavu mkubwa na mandhari ngumu zaidi. Hiyo ni kusema, maonyo dhidi ya mwanamke haramu wa nje hayaingizwi wala kunyunyuziwa katika mazungumzo yote.

Wanakuja mwishoni. Na inadokeza kwamba kijana baada ya kumiliki uzuri wa hekima, ulazima wa kufuata nasaha za baba, ulazima wa kufanya hivi kwa manufaa ya jamii, ya kujisalimisha kwa kanuni za hekima, hatimaye yuko tayari kufundishwa juu ya hatari za mwanamke wa nje ambaye anaweza kumshawishi kutoa nguvu zake kwa malengo maovu, ambayo hatimaye yatamuangamiza. Na hii inaisha na vignette yenye uchungu kuhusu uharibifu wa mwanamke wa mpumbavu asiye na wasiwasi wa mwanamke.

Kupitia kipindi cha hotuba hizi 10, kijana huyo amehama kutoka kwa vishawishi vya mapema vya marafiki wabaya na pesa rahisi kwenda kwenye vishawishi vya kidunia vya wapenzi waliokatazwa kufanya ngono. Amepevuka katika uwezo wake wa hekima kutoka katika kuepuka jeuri na uchoyo katika hotuba ya kwanza hadi kuepuka kukatishwa tamaa na ufisadi wa kingono katika hotuba za mwisho. Na njiani, Bibi Hekima ameimarisha ushauri wa baba.

Amewasilisha ombi lake mwenyewe kwa vijana kama mlinzi anayehitajika na mlinzi kwa vijana wanaobalehe. Kwa hivyo, tunapofikiria juu ya hili, lengo ambalo nilikuwa nalo lilikuwa kwenye seams njiani ambayo inapendekeza ikiwa hii inaendeleza mtu mchanga. Na ninataka tu kusema maneno machache kuhusu hili.

Nadhani kwa kweli, tunaweza kuona nia katika jinsi hii inavyopangwa. Katika ufunguzi na hitimisho la dibaji, kuna mkusanyiko wa maneno yanayopata mwangwi wa utangulizi. Hii inapendekeza mfumo wa kimakusudi wa fasihi ambao tena, unasisitiza utaratibu huu wa mafunzo ya hekima, programu hii ya mafunzo.

Hotuba ya hekima ya ufunguzi katika 1.8 hadi 19 inaunganisha utangulizi kupitia maneno kadhaa ya kuvutia, kama vile kusikiliza na kusahihisha. Hotuba ya pili ya hekima, ambayo ninataka kupendekeza, kama vile kitabu cha Mithali, ninaelewa kwani Zaburi 1 na 2 zina jukumu la utangulizi katika kukitambulisha kitabu. Nadhani hotuba mbili za kwanza zina kazi sawa hapa.

Na hotuba ya pili ya hekima inakuza uhusiano huu wa maneno na utangulizi kwa kurudia maneno, hekima, ufahamu, na ujuzi. Mhimili wa kizaazaa katika utangulizi wa mawazo haya ya haki, haki, na uadilifu unakuja kuelekea mwisho wa hotuba hiyo ya pili, ambapo baba anakariri maneno hayo ili kunoa umakini wa hotuba zake za hekima kama zenye msingi katika hekima ya Yahweh na zinazoongoza kwenye uundaji wa tabia kulingana na mistari hii. Kadhalika, tunapofikia mwisho wa dibaji, tunakuwa na hitimisho ambalo linaangazia nyingi ya mada hizi.

Bibi Hekima anaweka msingi ombi lake la mwisho katika 9:10 katika hofu ya Yehova, ambayo inarudia tena, mstari mkuu wa Mithali 1:7, kumcha Bwana ni mwanzo wa maarifa. Kama katika utangulizi, ambapo mtu asiye na uzoefu, kijana asiye na uzoefu

ndiye mlengwa mkuu. Pia tunamwona akitokea katika sura ya 9 mistari ya 4, 6, na 16

Bibi Hekima anatukuza sifa za kufundisha mtu mwenye hekima ili kuongeza mafundisho yake katika 9:9, ambayo yanaangazia mgawanyo huu wa maneno katika utangulizi wa hekima, kuongeza, na kufundisha katika mstari wa 5 wa utangulizi. Aina za wahusika zinazoonyesha uadilifu na uadilifu hutambuliwa kama wahusika wakuu wa hekima na upumbavu. Hii inakumbuka matumizi ya sifa hizi za wahusika katika mistari ya mhimili wa utangulizi katika 1:3. Kwa hivyo, yote haya kwa ujumla yanadokeza kwamba utangulizi umepangwa kimakusudi ili kumsogeza kijana anayefundishwa katika hekima ya kimsingi, akiwa amejikita katika malezi ya tabia kutoka katika usahili wa mazingira ya nyumbani kwa kuzingatia sifa hizi za uadilifu, uadilifu na uadilifu kuelekea kuongeza matumizi kwa vile yuko tayari kukabiliana na ulimwengu wa nje pamoja na majaribu yake yote ili awe tayari kukabili hatari anayotaka na kukabili ipasavyo. inahamia katika hatua inayofuata ya kujifunza.

Kwa hivyo, tunapofuatilia mwendelezo wa dibaji, tumeona kwamba lengo katika dibaji ya kuwasogeza vijana wasio na uzoefu kuelekea fadhila hizi za uadilifu, haki, na uadilifu limeundwa na kupangwa kimakusudi, likiingizwa katika mwendelezo wa mikusanyo hii saba ya hekima. Kwa hivyo, ninapendekeza kwamba katika mikusanyo saba ya hekima, mkufunzi wa hekima amejikita katika uundaji wa tabia, aina za msingi za hekima, na kuelekea kwenye utata zaidi, na matumizi makubwa zaidi. Na kwa hivyo, tunaona hii katika sura ya kwanza hadi ya tisa.

Tunapogeuka kona katika awamu inayofuata, kitabu hubadilisha sauti yake, na mandhari yake. Aina ya mafundisho tunayopata huhamia kwenye ufahamu, aina ya methali. Na kwa hivyo, tutaona tunapoingia katika sura zinazofuata, kwamba kwa kweli, kijana sasa anaanza kuingia ulimwenguni na kukutana na aina tofauti za watu.

Na kwa hivyo, msingi wa hekima hiyo ya msingi nyumbani umemtayarisha sasa kwa awamu ya pili, ambayo inasonga kati ya aina za wahusika ambazo anaanza kupata uzoefu katika maisha nje ya nyumba. Anapofanya hivyo, tutaona kwamba kuingia kwake kwa kwanza katika ulimwengu huo ni kuelewa aina za tabia nyeusi-na-nyeupe za wenye haki na wenye hekima dhidi ya wapumbavu na waovu ambayo anapaswa kujilinganisha nayo na ambayo anapaswa kuepuka. Tunapoingia katika sura hizi, tutaona maendeleo yanayoongezeka ya mada zinazopendekeza ukomavu unaokua na kuzingatia zaidi jinsi kijana huyo anaweza kukua na kuwa aina ya kiongozi ambaye anajumuisha Torati na kuishi kwa kudhihirisha sifa zake za tabia katika maisha yake ya uraiani.

Huyu ni Dk. Kyle Dunham katika mafundisho yake kuhusu Muundo na Teolojia katika Methali, kipindi cha kwanza, Hekima ya Msingi kama Malezi ya Tabia.